

Шумейко О. А.
м. Харків, Україна

РОЛЬ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В ДУХОВНОМУ РОЗВИТКУ СТУДЕНТА

Під естетичною культурою розуміється вплив мистецтва і законів краси на духовний розвиток фахівця-юриста та його поведінку з метою пізнання та кваліфікованого вирішення ним поставлених питань.

Естетична культура – це одна із складових духовного розвитку людини, соціуму та людства в цілому. Вона складається з естетичної свідомості, яка спрямована на емоційно-чуттєве осягнення світу й фіксує особливості та рівень осмислення цінностей особою, суспільством; естетичної діяльності, а також духовних цінностей. Естетична культура охоплює всі сфери життєдіяльності людини. Спрямована на перетворення світу відповідно до уявлень про досконале, пов'язане з гармонійною самореалізацією особи.

Естетична культура особистості – це рівень засвоєння естетичної культури суспільством у цілому. Специфіка естетичної культури в тому, що вона є частиною загальних універсальних цінностей людства. Естетична культура формує в особі цілісне ставлення до природи і до світу в цілому, вона являє собою грань загальних, універсальних відносин і тому виступає як міра універсальності та гармонійності особистості. Ні інтелектуальний, ні емоційний розвиток особистості не може бути повним, якщо вона естетично нерозвинена. Естетична культура певним чином забарвлює і емоції, і волю, і розум людини вмінням бачити, відчувати та створювати красу. Необхідно акцентувати увагу на тому, що естетично розвинена людина ставить до себе і до навколишнього світу не як спостерігач, а як людина, що відчуває його унікальність. Особливість естетичного відношення до навколишньої дійсності полягає в тому, що суб'єкт безпосередньо переживає свою єдність з навколишнім світом.

У формуванні естетичної культури належить особливе місце мистецтву, де за будь-яким фактом художньої творчості у будь-якому виді мистецтва, за будь-яким яскравим виявом спеціального обдарування митця, лежить відношення людини до навколишнього світу і в цілому до життя. Естетична культура змінює відношення особи до природи, естетичне відношення до дійсності дозволяє особистості оцінювати свою діяльність як творчу. Естетичне відношення до навколишнього світу визначає потребу особистості та її здатність захоплюватися як незвичайністю та красою самого предмета чи явища, що перетворюється, а також відчувати естетичну насолоду від самого трудового процесу.

Естетична культура, здійснюючи значний вплив на естетичний розвиток особистості, певним чином формує іншу якість мислення, започатковує

розвиток цілої низки загальнокультурних здібностей особи. Перш за все це позначається на якості емоційної культури особистості. Естетична культура сприяє розвитку в особистості образного мислення, мислення за аналогією та асоціацією, цілісності сприйняття конкретних образів, зорового уявлення.

Культура поведінки – це складова естетичної культури людини, вона виступає зовнішнім проявом духовного багатства особистості та її внутрішнього світу; це сукупність форм повсякденної поведінки людини, в яких знаходять зовнішнє відображення моральної та естетичної норми поведінки. Якщо моральні норми визначають зміст вчинків, мотиви поведінки, то культура поведінки демонструє як саме здійснюються в поведінці вимоги моральності, наскільки органічно, природно і невимушено такі норми злилися з її способом життя, стали повсякденними життєвими правилами. Загалом культура поведінки поєднує всі сфери зовнішньої і внутрішньої культури особи: етикет, правила поведінки у громадських місцях; культуру побуту, що включає в себе відносини з людьми, характер особистих потреб та інтересів, естетичні смаки у виборі предметів споживання (одяг, прикраси), естетику рухів тіла. Окремо виділяють культуру мови, що включає в себе вміння грамотно, зрозуміло, чітко й красиво висловлювати думки. Моральна й естетична складові культури поведінки існують у тісній єдності і взаємодії.

Зовнішня культура особи очевидна, про неї можна зробити висновок з першого погляду, зважаючи на те, як вона поводить себе в колективі, як одягається, як говорить. Таким чином складається про людину перше враження. Але у зовнішній культурі виявляється внутрішня культура особистості. Важливі не лише спілкування та поведінка як такі, а їх мотиви та внутрішня вихованість, яка регулює поведінку особи.

Отже, завдання, що стоїть перед людиною – це формування внутрішньої і зовнішньої культури, її моральний і естетичний розвиток. Важливою складовою культури поведінки є етикет, який являє собою сукупність правил поведінки, що стосується зовнішнього прояву ставлення до людей.

Ввічливість, спроможність, простота, тактовність у сучасному етикеті всіх країн світу – загальноприйняті норми поведінки, але ці норми можуть по-різному виявлятися у поведінці людей. Отже, можна говорити про різний стиль

поведінки. Стиль поведінки – це сукупність норм, правил поведінки, які притаманні окремій особі залежно від її моральних, естетичних, політичних, професійних поглядів, інтересів, настанов, її життєвих позицій. На стиль поведінки значний вплив здійснюють матеріальні умови життя, тому в цьому розкривається соціальна сутність людини. Стиль поведінки протягом усього життя і виявляється у спілкуванні, мові, вчинках особи; він дозволяє зробити висновок про інтелектуальний, моральний, естетичний розвиток людини, про її соціальну і професійну приналежність. Стиль поведінки не виникає сам собою, велике значення має соціальне мікросередовище; виховання, одержане з раннього дитинства; коло близьких друзів; естетична культура та естетичне виховання також. Але у будь-якому разі, якщо особа зацікавлена і глибоко переконана, в бажанні лишити свій стиль поведінки.

У житті молодшої особи настає час, коли їй важливо знати, як її сприймає оточення. Вона має звертати увагу на саму себе. А це засвідчує результат того, що у неї складається або вже склалося уявлення про те, якою вона хоче бути, до чого прагне. На підставі свого попереднього досвіду вона, безумовно, склала для себе певний ідеальний образ особистості і при критичному самоаналізі розуміє, що і як їй потрібно удосконалити в стилі поведінки.

Зацікавленість у питаннях поведінки визначаються рівнем духовного розвитку, естетичного виховання і загалом естетичною культурою. Ця зацікавленість поглиблюється, коли особа усвідомлює, що дотримання правил поведінки забезпечує успіх і окремої особистості, і всього колективу, і всього суспільства. Найважливіший показник стану особи на роботі – її душевний комфорт, у створенні якого помітне місце посідає культура службових відносин. Неабияку роль тут повинні відігравати норми службового етикету, який покликаний регламентувати відносини між людьми під час виконання ними службових обов'язків. Службовий етикет диктує той стиль спілкування, ті норми поведінки, які сприяють створенню в колективі здорової морально-психологічної атмосфери.

Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Харківський національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова
Харківський національний технічний університет сільського господарства
ім. П. Василенка
Харківська організація Національної спілки художників України
Національний центр підвищення кваліфікації працівників освіти Республіки Казахстан
Всесвітнє наукове носферно-онтологічне суспільство ім. В.І. Вернадського

Присвячується 95 річниці Харківського національного університету міського господарства ім. О.М. Бекетова та 155 річчю з дня народження Академіка Архітектури Олексія Миколайовича Бекетова

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ ВЕКТОРИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

ВОСЬМА МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

Восьма Міжнародна науково-практична конференція: Соціально-гуманітарні вектори педагогіки вищої школи, м. Харків, ХНУМГ ім. О.М.Бекетова, 21-22 квітня 2017 р. / Збірник матеріалів. - Х.: «Міськийрук», ХНТУСГ ім. П. Василенка - с. 368 (укр., рос., англ. мов.)

У збірнику представлені матеріали Восьмої Міжнародної наукової конференції: Соціально-гуманітарні вектори педагогіки вищої школи

Тематика конференції: актуальні проблеми сучасної філософії освіти, філософія людського спілкування в системі життєвих цінностей, соціальні аспекти педагогіки в системі вищої технічної та гуманітарної освіти, філософські та психологічні аспекти інноватики і творчості, проблеми морального та естетичного виховання в системі особистісного розвитку студентів, розвиток креативної педагогіки та її використання у формуванні й розвитку творчих особистостей, історичні та політичні дисципліни як засіб формування громадянського світогляду сучасної молоді.

Збірник розрахований на пошукачів ачених ступенів і знань, викладачів, науковців.

Редакційна колегія:

Кабачок В.М. - голова Оргкомітету ректор Харківського національного університету міського господарства ім. О.М. Бекетова - доктор наук з державного управління, професор, член-кор. АПН України, лауреат Державної премії України.

Напка О. В. - співголова Оргкомітету ректор ХНТУСГ ім. П. Василенка, канд. тех. наук доцент, академік Української національної академії наук екологічних технологій

Завистий С. О. - співголова Оргкомітету член-кор. АПН України, завідувач кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін ХНТУСГ ім. П. Василенка, д-р філос. наук, професор

Пазиніч С. М. - співголова Оргкомітету академік АПН України, д-р філософії, професор, дійсний член національної спілки художників України, професор кафедри філософії і політології Харківського національного університету міського господарства ім. О.М. Бекетова

Дідова В. І. - проректор з науково-педагогічної роботи ХНТУСГ ім. П. Василенка, професор, канд. техн. наук

Кляшків С. Ф. - проректор Полтавського інституту післядипломної підготовки фахівців, д-р філос. наук, професор

Костун В.І. - народний художник України, лауреат Національної премії України ім. Т.Г. Шевченка, професор, академік, голова Харківської організації Національної спілки художників України.

Сухомис М.М. - проректор з наукової роботи Харківського національного університету міського господарства ім. О.М. Бекетова - д-р техн. наук, професор

Лозовий В. О. - Заслужений працівник народної освіти України, завідувач кафедри культурології Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, д-р філос. наук, професор

Селішко Ю.А. - завідувач кафедри ЮНЕСКО Києво-Могилянської академії, док. філ. наук, професор.

Даниченко І.О. - вчений секретар Оргкомітету, доцент кафедри ЮНЕСКО ХНТУСГ ім. П. Василенка, канд. педагогічних наук, доцент.

*Редакційна колегія не несе відповідальності за ідеї,
думки та вступське висловлення тексту*

Олейник А.И.	
Публичные пространства как императив социальности.....	221
Радионова Л.А.	
Имидж города: философский контекст.....	223
Радионова Л.А., Рыщенко Т.Д.	
Имплозия межличностных отношений горожан.....	226
Радионова О.М.	
Туристський імідж міста.....	229
Штикель А.Д.	
Парк как коммуникативное публичное пространство.....	232

СЕКЦИЯ 4 Креативна педагогіка і формування творчих особистостей

Більдер Н.Т.	
Вивчення дисциплін «Психології творчості» як шлях до професійного самовизначення художньо обдарованої особистості.....	235
Бугасьська Ю.В.	
Мотиви оволодіння корпоративною культурою майбутніми інженерами.....	242
Гайворонська В.В.	
Освітня система NALM («освіта дорослих») як технологія удосконалення навчального процесу.....	245
Пивоваров В.М.	
Мовна компетентність як складова комунікативного процесу юристів.....	247
Сизикова В.С.	
Формування дивергентного мислення майбутніх соціальних працівників у процесі фахової підготовки.....	253
Сухих Л.А., Фирсова Л.В.	
Методика преподавания гуманитарных дисциплин в вузе на иностранном языке (организация проведения лекций).....	256
Сухих Л.А., Фирсова Л.В.	
Методика преподавания гуманитарных дисциплин в вузе на иностранном языке (организация проведения семинарских занятий).....	261
Черемський М.П.	
Персонологія та її роль у вихованні творчої особистості.....	265

СЕКЦІЯ 5 Сучасні проблеми морально-естетичного виховання студентської молоді

Гришин І.Я. Виня освіти: виховання і навчання. В аспекті дитиноцентризму і подолання «синдрому Олександра Довженка».....	272
Довбня О.М. Ціннісні засади громадянського суспільства та виховання студентської молоді.....	277
Лыгачева А.А. Диалог как основа овладения студентами дискурса классическое – неклассическое....	280
Петрушов В.М. Людина як носій абсолютної свободи у концепції Ж.П. Сартра (Про доцільність такого розгляду в нормативному курсі філософії).....	285
Погорелова Т.Ф. Проблема формування професійно-етичної компетентності майбутнього фахівця.....	289
Савченко Г.С. Творчість композиторів-романтиків як свобода і дисципліна.....	293
Сідак Л.М. Про деякі напрямки морального виховання студентської молоді.....	300
Стасевська О.А., Уманець О.В. Етичні інтенції в сучасній національній системі університетської освіти.....	302
Чадзева Е.Ю., Ушкалова А.Н. К вопросу о преподавании истории культуры.....	310
Шумейко О.А. Роль естетичної культури в духовному розвитку студента.....	314

СЕКЦІЯ 6 Культура професійної педагогічної діяльності

Бабай Л.В. Культура педагога в современных условиях.....	318
Грець Л.М. Роль професійного іміджу керівника у конкурентоспроможності ПВНЗ на ринку освітніх послуг.....	321
Древаль Ю.Д., Лівецький Л.М. Історичний потенціал сучасних публічних відносин.....	325

Завстний С.О., Мудрик В.И.	
Воспитание ответственности и ответственностью.....	332
Ланских М.В.	
Формирование культуры общения будущих лидеров.....	335
Литвинюк Л.В.	
Біографічне навчання: відкритість у минуле й майбутнє.....	339
Мокрецова Н.Я., Овчаренко В.М.	
Розвиток ідеалів просвітництва як шлях заснування традицій української філософії до об'єднання творчості та праці.....	344
Москальова Н.П.	
Із історії кафедри математики Харківського інституту механізації та електрифікації сільського господарства.....	347
Скубій І.В.	
Візуалізації вивчення історії у вищому навчальному закладі.....	350
СПИСОК АВТОРІВ	355
ЗМІСТ	361

Підписано до друку 10.04.2017 р. Формат 60×84¹/₁₆.

Умов. друк. арк. 22,2. Папір офсетний. Наклад 100 прим. Зам. № 180.

КП «Міська друкарня»

м. Харків, 61002, вул. Алчевських, 44.

Свідоцтво про державну реєстрацію

серія ДК, № 3613, від 29.10.2009 р.